

Psaní dětských knih je OBROVSKÁ RADOST

„JAKO MÁMA DVOU DCER JSEM MOHLA TUŠIT, ŽE NEZŮSTANE U JEDNÉ VNUČKY, ALE RODINA SE BUDE DÁLE ROZRŮSTAT!“ KOMENTUJE SE SMÍCHEM JEDNA Z NEJČTENĚJŠÍCH ČESKÝCH SPISOVATELEK ALENA MORNŠTAJNOVÁ ROZHODNUTÍ NAPSAT PRO KAŽDÉ SVÉ VNOUČE KNIHU.

Právě vám vyšla už třetí kniha pro děti. Máme se my, vaši dospělí čtenáři, bát, že už pro nás nic nenapišete?

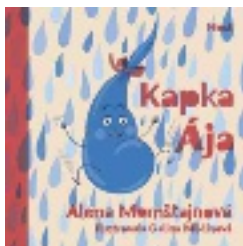
Kdepak, novou knihu pro dospělé už mám rozespanou. Doufám, že vše stihnu tak, aby mohla vyjít příští rok. Snažím se psaní věnovat co nejvíc, ale je to složité. Na práci potřebuji čas a klid, musím se do příběhu skutečně naplno ponořit, psát po chvilkách mi nevyhovuje. Jenže momentálně mám domluvených mnoho besed a autorských čtení. Což jsou hezké povinnosti, ale vytrhují mě od psaní. Musím se naučit odmítat pozvání.

Jak vás vůbec napadlo začít psát i pro děti?

Když jsem psala Hanu, měla jsem z toho velice stísněnou náladu. V noci jsem se budila, zírala do tmy a přemýšlela o tom, jak je svět zlý a lidé krutí. Došlo mi, že musím začít myslet na něco pozitivního. A co je hezčího než návrat do dětských let? Rozhodla jsem se, že napíšu veselou, pokud možno i vtípnou knihu pro děti, v níž nebude žádné zlo. Tak vznikl příběh o strašidylku Strašovi.

Který krásně ilustrovala Galina Miklínová.

Nádherně! Měla jsem štěstí, že jsem si mohla ilustrátora vybrat. Galina tehdy byla pracovně velice vytížená, ale kniha se jí líbila a slíbila, že když počkám, ráda ji bude ilustrovat. A já jsem nespěchala. Pro mě byl důležitý proces psaní, na tom, za jak dlouho kniha vyjde, mi až tak nezáleželo. Uvědomuji si, že u dětské knihy je ilustrátor možná ještě důležitější než autor. A jsem moc ráda, že jsem na Galinu počkala. Získala jsem v ní nejen skvělou ilustrátorku, ale i báječnou kamarádku.

ALENA MORNŠTAJNOVÁ (58)

Jedna z nejprodávanějších českých spisovatelek. Nejznámější je její román Hana, který už byl přeložen do čtrnácti světových jazyků, vznikly podle něj dvě divadelní představení a chystá se i filmové zpracování. Velké úspěchy u čtenářů sklídily i její knihy Slepá mapa, Hotýlek, Tiché roky a další. Před pár dny jí vyšla kniha pro děti Kapka Ája. Je vdaná, má dvě dcery a tři vnučky.

Jednu z postav v knize jste pojmenovala podle své vnučky Helenky a chvíli nato jste prohlásila, že každému svému vnučeti napíšete knihu. Máte splněno?

Momentálně ano. Mám tři vnučky a už jsem napsala dvě další dětské knihy. Právě vychází Kapka Ája, která je pojmenovaná po mé vnučce Alence. Nápad na knihu o kapce vody vznikl už v roce 2018, kdy jsem byla na tvůrčím pobytu v Českém Krumlově. Každé ráno, než se město zaplnilo turisty, jsem chodila podél Vltavy na časnou procházku. Vždy jsem se zastavila u splavu a pozorovala řeku. Vypadalo to, jako by kapky vody soutěžily, která doskočí výš a dál. Jako by byly na olympiádě! Nápad jsem si uložila v hlavě, a když jsem psala Listopád, knihu na další tíživé téma, zase jsem se pustila do psaní pro děti. Vznikla lehce poučná kniha, v níž se děti zábavnou formou dozvědí, jak funguje koloběh vody v přírodě. A opět ji krásně ilustrovala Galina.

Je pro vás těžké přizpůsobit dětem jazyk, jakým píšete? Aby nebyl text infantilní, ale zároveň mu malí čtenáři dobře rozuměli?

V knihách pro děti se snažím používat kratší věty a text víc členit, aby se jim dobře četl. Ale slovní zásobu používám stejně bohatou jako v knihách pro dospělé. Ve všech svých textech se také snažím vyhýbat slovům cizího původu. Ačkoli jsem angličtinářka, nemám to ráda. Čeština je bohatý jazyk, člověk nemusí dokazovat svou vzdělanost tím, že v každé větě použije cizí slovo.

Angličtinou jste se dříve živila jako překladatelka a učitelka. Svě původní profesi už se nestíháte věnovat?

Nestíhám, a ani nechci. Je všeobecně známo, že profese překladatele

„K psaní jsem směřovala celý život, chtěla jsem se mu věnovat odmalička.

Ale co si plánujete, v životě ne vždy vyjde.

Jsem šťastná, že mohu psát teď.“

je u nás velmi špatně hodnocená. Svou práci jsem měla ráda; že dnes nepřekládám, mě mrzí z jednoho důvodu, a sice že jazyk nepoužívám a tím ho ztrácím. Díky překladům jsem měla obrovskou pasivní slovní zásobu. Také jsem učila, ale co si budeme povídat, jazyk používaný při výuce není nijak pestrý. Když dnes mluvím anglicky, necítím se stoprocentně jistě, nedokážu se tak precizně vyjádřit jako v češtině. V anglicky mluvících zemích mluvím anglicky, protože mám díky tomu přímý kontakt s publikem. Ale když jsem kupříkladu v Maďarsku a tlumočnick je tak jako tak nezbytný, mluvím raději česky.

Abychom uzavřely vaši dosavadní tvorbu pro děti, musíme zmínit ještě knihu Teribear: Tajemství modré krabice. Jak jste se dostala k napsání knihy o plyšovém maskotu Nadace Terezy Maxové dětem?

Oslovili mě přímo z nadace. Ovšem protože šlo o práci na zadání, což nemám zrovna ráda, odmítla jsem. Nicméně jsme se sešli, povídali si o činnosti nadace i o medvídkovi a mě začaly napadat příběhy, které by mohl prožívat. A jelikož nerada plýtvám nápady, hned jsem se pustila do psaní. Vymínila jsem si, že jedna z postav se bude jmenovat jako moje třetí vnučka – Simonka. Mým hlavním cílem opět bylo, aby vznikl především vtipný příběh. Medvídek v něm hledá místo, kde je doma. Jde do cirkusu, do lesa, do zoo, až nakonec zjistí... Víc nebudu prozrazovat, nejlépe uděláte, když si knihu s dětmi přečtete. Možná v ní narazíte na věci, které děti vyloženě nepobaví, ale dospělý se nad nimi zasměje. Doufám, že ani tahle kniha se v záplavě literatury pro děti neztratí.

Čtení rodičů s dětmi podporujete i v rámci projektu Celé Česko čte dětem. Co přesně je jeho cílem?

Snažíme se motivovat rodiče, aby dětem aspoň dvacet minut denně četli. Nejde jen o to, že tak v nich vytvářejí čtenářský návyk a seznamují je s literaturou, ale především o to, že svým dětem věnují dvacet minut svého času a ukáží jim tím, jak jsou pro ně důležité.

V rámci projektu vznikla i pozoruhodná kniha povídek pro teenagery s názvem Kapuce od mikiny, na které se podíleli významní čeští autoři. Jak se vám psalo zase pro úplně jinou věkovou skupinu, než jste zvyklá?

Pro mě to byl nesmírně těžký úkol. Když jsem přemýšlela nad tématem, zjistila jsem, že jsem nejspíš žádnou pubertu ani neprožila! Měla jsem podezření, že si dobu svého dospívání špatně pamatuji, tak jsem se raději ptala i své maminky, jaké se mnou byly potíže. Ale potvrdila mi, že jsem tím obdobím proplula v podstatě bez problémů.

Neříkejte, že jste nemohla čerpat ani ze zkušeností s vlastními dcerami.

Právě že ani s nimi jsme neprožívali nic dramatického. A mně se špatně píše o čemkoli, s čím nemám osobní zkušenost. Nakonec jsem si vzpomněla na svůj pubertální sen plout po řece na hausbótu. Vznikla povídka o partě kluků, kteří při plavbě zjišťují, že

dospělí nemají vždy pravdu, rozebírám v ní i výhody a nevýhody mobilních telefonů. Musím ale sebekriticky přiznat, že povídky jiných autorů se zabývají závažnějšími tématy, jako je sociální nerovnost ve třídě, užívání drog, kyberšikana, či dokonce domácí násilí. Asi jsem měla v životě štěstí, že jsem se s ničím takovým nesetkala, o to hůř se mi ale psalo.

Nebylo pro vás problematické i to, že jste z psaní románů zvyklá na větší prostor a košatější příběhy?

Jednoznačně. Postavy svých knih si vždycky oblíbím, při psaní rozvíjím jejich charakter a nerada se s nimi loučím. I v povídkách bych věděla, jak příběh rozvinout, bohužel na to není prostor.

Nelituje dnes, že jste s psaním knih nezačala dřív?

Ale vždyť já jsem začala už v roce 2000, vlastně hned, jakmile to bylo možné. K psaní jsem směřovala celý život, chtěla jsem se mu věnovat odmalička. Co si plánujete, ovšem v životě ne vždycky vyjde. Vdala jsem se ve dvaceti, pak jsem měla malé děti, po revoluci jsem konečně mohla studovat, tak jsem šla ještě do školy, pak jsem začala překládat a učit. Najednou jsem se sama podivila, kde je mé psaní? Tehdy jsem všeho nechala a pustila se do přípravy své první knihy. Musím ale přiznat, že jsem měla obrovskou podporu v rodině, ne každý partner by snesl, aby žena dala výpověď v práci a začala si plnit svůj profesní sen.

A jak od své práce odpočíváte? Předpokládám, že četba knih mezi vaše koníčky asi nepatří.

A to zase ne, čtu i knihy jiných autorů. Ale jak odpočívám? Popravdě ani nevím. Ráno vstávám hodně brzy a cvičím jógu. Většinou půl hodiny, vynechám jen výjimečně, třeba když přespávám při pracovních cestách v hotelu. A dlouho snídám.

Příčemž jste ovšem z jídelníčku vyřadila mouku a cukr. Co vás k tomu vedlo?

Letos v lednu, po dvou letech pandemie, jsem se cítila velice unavená, měla jsem i žaludeční problémy. Lidé kolem mě se chystali na suchý únor bez alkoholu. Já ale téměř nepiji, tudíž jsem si dala únor bez cukru a bílé mouky. A jelikož mi ani jedno nechybělo, zůstala jsem u toho. Nejsem stoprocentně striktní, když mě někdo pozve na oběd, sním, co je mi nabídnuto. Ani jednoho jsem se tedy nezřekla stoprocentně, ale obojí jsem výrazně omezila. A cítím se mnohem lépe. Tenhle způsob mi vyhovuje, navíc mám dobrý pocit, že pro sebe něco dělám. ■

LENKA ŠVÁBOVÁ